

Ens volen bilingües

per Quim Gibert

«Els catalanoparlants han de ser (i, de fet, són) bilingües; els castellanoparlants poden passar (i, de fet, passen) del bilingüisme» (F. Puigpelat).

El suplement *Diumenge* (13-6-99) de l'*Avui* entrevistava els principals alcaldables a l'Ajuntament de Barcelona. «Quins idiomes parla?», era una de les preguntes del test. Segons les respostes, la majoria dels ara ja ex-candidats gaudeixen d'un excel·lent nivell lingüístic. A part del català i l'espanyol, Joan Clos i Joaquim Molins manifesten parlar anglès i francès. I Pilar Rahola i Santiago Fisas, a més dels quatre idiomes esmentats, també s'expressen en italià. Són gent que tenen facilitat per a l'aprenentatge de les llengües? Han tingut l'opor-

la forma en què em varen ensenyar l'espanyol a les darreries dels anys seixanta. A hores d'ara, però, no negaré que em satisfà moltíssim poder parlar-lo. No obstant això, no em considero bilingüe català-espanyol. Tinc la llengua catalana com a llengua materna i de relació habitual i, a més, en conec d'altres: l'espanyol, per exemple. Ras i curt, sóc tan monolingüe com un grec. La ciutadania de Grècia, en la seva major part, té el grec de llengua nadiua i domina bé l'anglès. No trobareu pas cap grec que es consideri bilingüe. L'anglès com a sego-

tunitat de fer sojorns lingüístics a l'estranger? S'han fet un tip d'estudiar idiomes? Sigui com sigui, ni Molins ni Clos no s'autoproclamaríen mai quadrilingües, malgrat que no tenen cap inconvenient a declarar-se obertament bilingües. I Fisas, que pertany a un partit enderiat a esbombar les excel·lències del bilingüisme, per què no diu directament que és pentalingüe? Conèixer cinc llengües deu ser encara molt millor que presentar-se com un trist bilingüe. «A nivell individual, cada dia és més freqüent que les persones coneguem diverses llengües. Allò que, de mica en mica, va esdevenint més freqüent, doncs, no és ja el bilingüisme, sinó el plurilingüisme individual», assenyala el trio Sabater-Pazos-B. Joan en la seva *Història de la llengua catalana*.

Modestament, tinc la sort de parlar més d'un idioma de dins i fora de la península. No m'agrada gens ni mica

na llengua no els fa bilingües: simplement els ajuda a comunicar-se amb el món exterior. I els flamencs? Tres quarts del mateix. I quelcom semblant passa a Itàlia, Frísia, Txèquia, Quebec, Noruega, la Vall d'Aosta, Eslovènia...

Hi ha gent, però, que va darrere de fer-nos bilingües al preu que sigui. Però no bilingües català-anglès. D'aquest bilingüisme no en volen sentir a parlar, no els interessa gota. Cerquen convertir, tant sí com no, la ciutadania de la Catalunya monàrquica en bilingüe català-espanyol. I què direm dels qui viuen a la resta dels Països Catalans? Doncs, ni això. Enllà de la Catalunya estricta es fomenta un pseudo-bilingüisme que no amaga altra cosa que el monolingüisme espanyol. Els qui actuen amb tan males arts són els qui impedeixen l'oficialitat del català a la França de Ponent i a la Cata-

lunya del Nord. I fan el mínim esforç per recuperar i estimular el català a les Illes Balears i al País Valencià. «El bilingüisme oficial no garanteix mai la igualtat efectiva de les dues llengües que gaudeixen de l'oficialitat/cooficialitat. En qualsevol cas, la llengua de l'Estat, del poder polític, sempre es troba en avantatge, en aquest context. El mite de l'existència de col·lectivitats naturalment bilingües s'usa per a encobrir situacions d'imperialisme lingüístic», apunta la citada *Història de la llengua catalana*.

Saarbrücken, ciutat fronterera d'Alemanya entre la Lorena i Luxemburg, fou sotmesa a un referèndum, acabada la Segona Guerra Mundial, per a conèixer si la població s'estimava més formar part de l'Estat francès o de l'alemany. Saarbrücken és la capital d'un *land* cent per cent alemany. I lògicament els veïns votaren quedar-se en el seu país, malgrat la pressió que suposava haver perdut la Gran Guerra. Quin sentit tenia convocar una consulta popular d'aquesta índole, quan quedava fora de tota evidència que aquella ciutat era alemanya de soca-rel, si no és que França pretenia provar de quedar-se "democràticament" Saarbrücken? França no en va tenir prou i també va fer mans i mànigues per incorporar a la "grandeur" altres punts de l'oest alemany.

Una ciutat mitjana com Bonn, entre Westfàlia i Renània, esdevingué la nova capital federal, entre altres raons,

per impossibilitar les demandes franceses d'annexió de la conca del Rin. Amb l'històric Berlín trossejat, situar el cap i casal de la república a Bonn frenava l'expansionisme exacerbant d'uns veïns ple tòrics per haver guanyat la guerra. Si el govern gal d'aleshores hagués pogut aconseguir aquestes terres alemanyes, avui probablement Saarbrücken i el Rin serien vistes pels francesos com una ciutat i una regió bilingües alemany-francès. Així s'inventen les «comunidades bilingües», uns territoris que esdevenen víctimes d'aparents avantatges lingüístics. Tal com passa amb Alsàcia, país de tradició alemanya encabint a França en 1918, o amb la Catalunya autònoma de l'Estat espanyol. «Amb quina intenció es vol fer la normalització? Si és ser bilingües, no serem mai un país normal. Del fet de consagrar una situació anormal no en podem dir procés de normalització», reflexiona el lingüista Modest Prats (*Escola Catalana*, núm. 340).

Els catalans tenim una llengua que ens és pròpia i que ha de conviure amb el menor nombre d'interferències possible en el seu àmbit lingüístic. El bilingüisme és un favor emmetzinat per a la salut d'un català que no acaba de fer net en el seu procés de recuperació. Això no treu que sigui un plaer saber l'espanyol i tantes llengües com sigui possible. No tots els habitants de la península poden dir que parlen dues o tres llengües pel cap baix. ♦

Manx: els darrers batecs

per Quim Gibert

És negra nit. Pugem a bord del *Ben my chree*, que en català ve a dir *La dona del meu cor*. Hem hagut d'encabir-nos en el trajecte nocturn perquè de dia el vaixell de Heysham (Lancashire, Anglaterra) a Douglas, capital de Mann, va ple com un ou. Mrs. Muriel Sargent, una octogenària amb residència a Port Erin —una de les sis parròquies que divideixen administrativament l'illa—, ens espera amb candeletes. La dona s'ha llevat a les petites de la nit per recollir-nos tan bon punt toquem terra manx.

La nostra amfitriona entén i pot parlar la llengua manx amb els seus veïns i coneguts, però no ho fa mai; segurament perquè tampoc no ho fa ningú. M'explicava

Dibuixat per Toni Gibert